

نگاه می‌کنم، پس هستم

یکی از توانایی‌های لازم معلم خوب، نگاه‌شناسی است. هر معلمی، هر روزه به تعداد دانش‌آموزانی که در کلاس خود دارد، با نگاه‌هایی روبه‌روست که درک و شناخت آن‌ها ابزار خوبی برای بالا بردن کیفیت کلاسش است. کلاس پیش از آنکه محیطی آموزشی باشد، یک چهاردیواری انسانی است. وقتی دانش‌آموز کلاس درسش را ترک می‌کند، اولین حسی که باید با خودش بیرون ببرد، کرامت نفس است. کودک انسانی کوچک نیست، او به تمامی انسان است؛ انسانی که احساس و آرزو دارد. بخش مهمی از احساس‌های درونی و آرزوهای نهفته‌ی کودک به صورت نامرئی در نگاه او هویداست. هنر معلم دیدن و شنیدن پرتوهای نگاه کودک است که با هزار امید در کلاس او حضور یافته است. با این حال، نگاه کودکان یکسان نیست. هر نگاهی زبانی دارد. در واقع باید گفت هر نگاه هزاران حرف نهفته دارد. نگاهی هست که می‌گوید به من نگاه کن! و نگاهی دیگر می‌گوید با نگاه من کاری نداشته باش. ترجمه‌ی نگاه دیگر این است که بیا چیزی نشانت بدهم یا بیا حرفی دارم که فقط به تو می‌توانم بگویم. شاید نگاهی هم باشد که بگوید برو نمی‌خواهم ببینمت. نگاهی می‌گوید غمگینم و نگاه دیگر می‌گوید چه قدر شادم. نگاهی می‌گوید این غم دارد مرا از پا می‌اندازد. نگاهی هم هست که فریاد می‌زند به فریادم برس.

اگر ما به عنوان معلم نتوانیم این حرف‌ها را از چشم‌ها بخوانیم، زندگی در کلاسمان ماشینی و خشک و بی‌روح می‌شود.

در واقع، دانش‌آموزان ما با نگاه خودشان ابزار وجود می‌کنند. آن‌ها به زبان بی‌زبانی فریاد می‌زنند: «نگاه می‌کنم، پس هستم.»

حتی دانش‌آموزی که نگاهش را از ما می‌دزدد، حرفی نهفته برای گفتن دارد. پس لازم است که معلم نگاه‌شناس هم باشد. نکته‌ی دیگر این‌که به همان نسبتی که ما حرف‌های نگاه دانش‌آموزانمان را ترجمه می‌کنیم، آن‌ها نیز این تبحر را دارند که از نگاه ما معنا یا معنایی دریافت کنند. پس معلم موظف است با نگاه تربیت شده‌ای سر کلاس برود. معلم نباید در پس نگاه‌های خودش مشکلات شخصی‌اش را پنهان کند. از همه مهم‌تر، هرگونه نگاه تبعیض‌آمیز قومی و طبقاتی را باید از پشت نگاهمان پاک کنیم. آن‌ها با نگاهشان به تماشای ما می‌نشینند. پس بگذاریم به جای خوبی نگاه کنند. نگاه ما باید به آن‌ها آرامش و اطمینان بدهد. نگاه ما باید تکیه‌گاه محکمی برای اعتماد باشد.

وقتی دانش‌آموزی به معلم اعتماد کند، بخش مهمی از تدریس انجام شده است. بخش مهم تدریس شوق آموختن است. اعتماد به معلم شوق آموختن را افزایش می‌دهد. این تجربه‌ی بیشتر معلمان پیشکسوت و حتی نومعلم‌ان‌دیشمند ماست.

درباره‌ی نگاه در شماره‌ی آتی باز هم مطلبی خواهیم نوشت.